

Beslut 2017-12-19

Länsstyrelsen
Stockholm

Norrskogens naturreservat

Norrtälje kommun

Innehållsförteckning

Beslut om utvidgning av Norrskogens naturreservat i Norrtälje kommun, sid 1 – 4

Bilagor

Bilaga 1. Beslutskarta

Bilaga 2. Beslut om bildande av Norrskogens naturreservat, Norrtälje kommun 2009-03-12, med beteckning 18513-2001-30439

Bilaga 3. Hur man överklagar

Framsida: En flack del i Norrskogens naturreservat.

Foto: Länsstyrelsen

Beslut om utvidgning av Norrskogens naturreservat i Norrtälje kommun

(3 bilagor)

Uppgifter om naturreservatet

Namn	Norrskogen
Kommun	Norrtälje
Naturvårdsregister-ID	2014292
Socken	Lohärad
Naturgeografisk region	Svealands sprickdalsterräng med lerslättsdalar och sjöbäcken
Läge	Reservatet ligger drygt 15 km NV om Norrtälje, ca 200 meter från sjön Erkens nordvästra strand
Fastigheter	Del av Kristineholm 1:3 (fastighetsreglering pågår) samt Kristineholm 1:6
Fastighetsägare	Naturvårdsverket
Area utvidgning	13,4 hektar
Area efter detta beslut	33,9 hektar
Reservatsförvaltare	Länsstyrelsen

BESLUT

Med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken beslutar Länsstyrelsen att utvidga Norrskogens naturreservat, bildat den 12 mars 2009, samt med stöd av 7 kap. 7 § första stycket miljöbalken att upphäva sitt tidigare beslut vad avser mindre delar av naturreservatet så att reservatet i fortsättningen ska omfatta det område som avgränsats på bifogad beslutskarta, bilaga 1.

Syftet med reservatet ska gälla enligt tidigare beslut från 2009, bilaga 2, nämligen att bevara ett för naturvärden värdefullt skogsområde med dess skyddsvärda växt- och djurliv. Den biologiska mångfalden knuten till kalkpåverkade blandsumpskogar och örtrika granskogar ska bevaras.

Reservatsföreskrifter

Länsstyrelsen förordnar med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt 22 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. att det inom den tillkommande delen av naturreservatet ska gälla samma föreskrifter som gäller för det befintliga naturreservatet Norrskogen, se bilaga 2. Vidare förordnar Länsstyrelsen att undantag från föreskrifterna under A och C (se bilaga 2) ska

Datum
2017-12-19

Beteckning
5112-25015-2012
0188-02-070

gälla för att ta väg genom reservatsområdet för transporter i samband med skogsbruksåtgärder i området, utanför reservatet, sydost om sjön Gisen, inom det servitutsområde (servitut för att ta väg) som anges på beslutskartan bilaga 1. Inför sådana transporter genom området ska dock samråd ske med Länsstyrelsen som är reservatets förvaltare.

Föreskrifterna träder i kraft tre veckor efter den dag då författningen utkom från trycket i länets författningssamling.

Enligt bestämmelserna i 7 kap. 30 § andra stycket miljöbalken gäller ordningsföreskrifterna under C omedelbart även om de överklagas.

Skötsel och förvaltning

Med stöd av 3 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. beslutar Länsstyrelsen att skötselplanen för Norrskogens naturreservat från 2009, se bilaga 2, också ska gälla för den i detta beslut utvidgade delen. Tillkommande områden ska tillhöra skötselområde 1.

I enlighet med 2 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. är Länsstyrelsen i Stockholms län förvaltare i naturvårdshänseende för naturreservatet.

SKÄLEN FÖR LÄNSSTYRELSENS BESLUT

Bakgrund och beskrivning

Länsstyrelsen beslutade den 12 mars 2009 att bilda Norrskogens naturreservat. Reservatet omfattar ett barrskogsområde med blandsumpskogar och lövsumpskogar på blockrik och kalkpåverkad mark utmed vattendrag/diken och källdrag samt översilad mark. De kalkrika sumpskogsavsnitten hyser en rik snäckfauna samt ett rikt fålskikt. Svampfloran i området är rik med många kalkgynnade arter.

Under 2010 föreslog Länsstyrelsen en utvidgning av reservatet åt väster för att ytterligare sumpskogs- och barrskogsmiljöer med höga naturvärden av likartad karaktär skulle ingå i naturreservatet och förhandlingar om att bevara dessa värden inleddes. Förhandlingarna resulterade i en markbytesaffär med markägarna under 2016.

Naturreservatets gräns har mätts in av Lantmäteriet i samband med den fastighetsreglering som gjordes efter det att reservatet bildades 2009. Även den tillkommande delen har mätts in preliminärt. De inmätta reservatsgränserna för Norrskogens naturreservat utgör den blivande fastighetens utsträckning i den lantmäteriförrättning som nu pågår. Med inmätning av reservatsområdet som grund har en karta med högre kvalitet än tidigare beslutskarta framställts. Jämfört med tidigare avgränsning innebär denna kvalitetsförbättring att reservatet såväl utvidgas som att Länsstyrelsens tidigare beslut upphävs i begränsade delar.

Datum
2017-12-19

Beteckning
5112-25015-2012
0188-02-070

Av karta bilaga 1 framgår även läge för det servitut som avser rätt att ta väg över reservatsområdet och som framgår av köpekontraktet från 2008. Det var ett underlag till Lantmäteriets förrättning som avslutades 2011 och det servitut som då inrättades.

Norrskogens naturreservat ingår i riksintresseområde för naturvård enligt 3 kap. 6 § miljöbalken.

Länsstyrelsen har sänt förslaget till utvidgning av naturreservatet på remiss till berörda sakägare och myndigheter i enlighet med 24–26 §§ förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. Yttranden har kommit in från Naturvårdsverket, Norrtälje kommun och Skogsstyrelsen. Kommunen och Naturvårdsverket tillstyrker förslaget och Skogsstyrelsen har inte någon erinran.

Länsstyrelsens bedömning

De tillkommande delarna av reservatet utgörs av barrskogar och sumpskogspartier av likartad karaktär och struktur som de i det befintliga reservatet. Utvidgningen av reservatet innebär skydd för dessa delar och förstärker de redan skyddade värdena i Norrskogens naturreservat. Skogsavverkning och annan exploatering skulle innebära att områdets naturvärden äventyras.

Länsstyrelsen anser att de nya områdena bör föras till naturreservatet och att samma föreskrifter och syfte bör gälla. Skötselplanen för det befintliga naturreservatet bör gälla också de tillkommande delarna, som bör föras till skötselområde 1 i den befintliga skötselplanen då de är av likartad karaktär med äldre barrskog och stråk av sumpskog. Den inmätta gränsen bör ersätta tidigare gräns i det ursprungliga reservatsbeslutet från 2009. Länsstyrelsen bedömer att det finns synnerliga skäl till de marginella upphävanden som är aktuella i detta sammanhang. Vidare bedömer Länsstyrelsen det lämpligt att ett undantag från föreskrifterna införs för servitutshavaren att kunna ta väg för transporter genom området i enlighet med den bedömning som gjordes inför den ursprungliga överenskommelsen om servitutet.

I de fall det blir aktuellt att ta väg, i samband med skogsbruksåtgärder, över området via servitutsområdet ska dock kontakt tas med Länsstyrelsen för samråd i fråga om planering av åtgärden.

Förenlighet med hushållningsbestämmelser och översiktsplan

I översiktsplanen för Norrtälje kommun, antagen i december 2013, redovisas Norrskogens naturreservat och riksintresseområdet för naturvård. Länsstyrelsen bedömer att ett naturreservat i det aktuella området är förenligt med kommunens översiktsplan samt med hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap. miljöbalken.

Miljökvalitetsmål

Skydd av området bidrar till att uppfylla miljökvalitetsmålen *Levande skogar*, *Myllrande våtmarker* och *Ett rikt växt- och djurliv*.

Datum
2017-12-19

Beteckning
5112-25015-2012
0188-02-070

Intresseprövning

Vid en vägning mellan enskilda och allmänna intressen i enlighet med 7 kap. 25 § miljöbalken finner Länsstyrelsen att det finns skäl att besluta om att utvidga naturreservatet. Länsstyrelsen finner också skäl för att förordna om föreskrifter och fastställa en skötselplan för att skydda och bevara ovanstående naturvärden. För att uppnå det starka skydd som behövs för att skydda områdets naturvärden bör föreskrifterna bland annat omfatta förbud mot såväl exploateringsföretag som skogsbruk.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, Miljö- och energidepartementet, se bilaga 3.

Beslutet har fattats och godkänts digitalt av vik. landshövding Åsa Ryding med miljöhandläggare Ulf Birgersson som föredragande. I den slutliga handläggningen har också miljödirektör Göran Åström, samhällsbyggnadsdirektör Patrik Åhnberg, och länsassessor Tina Stuube deltagit.

Bilagor

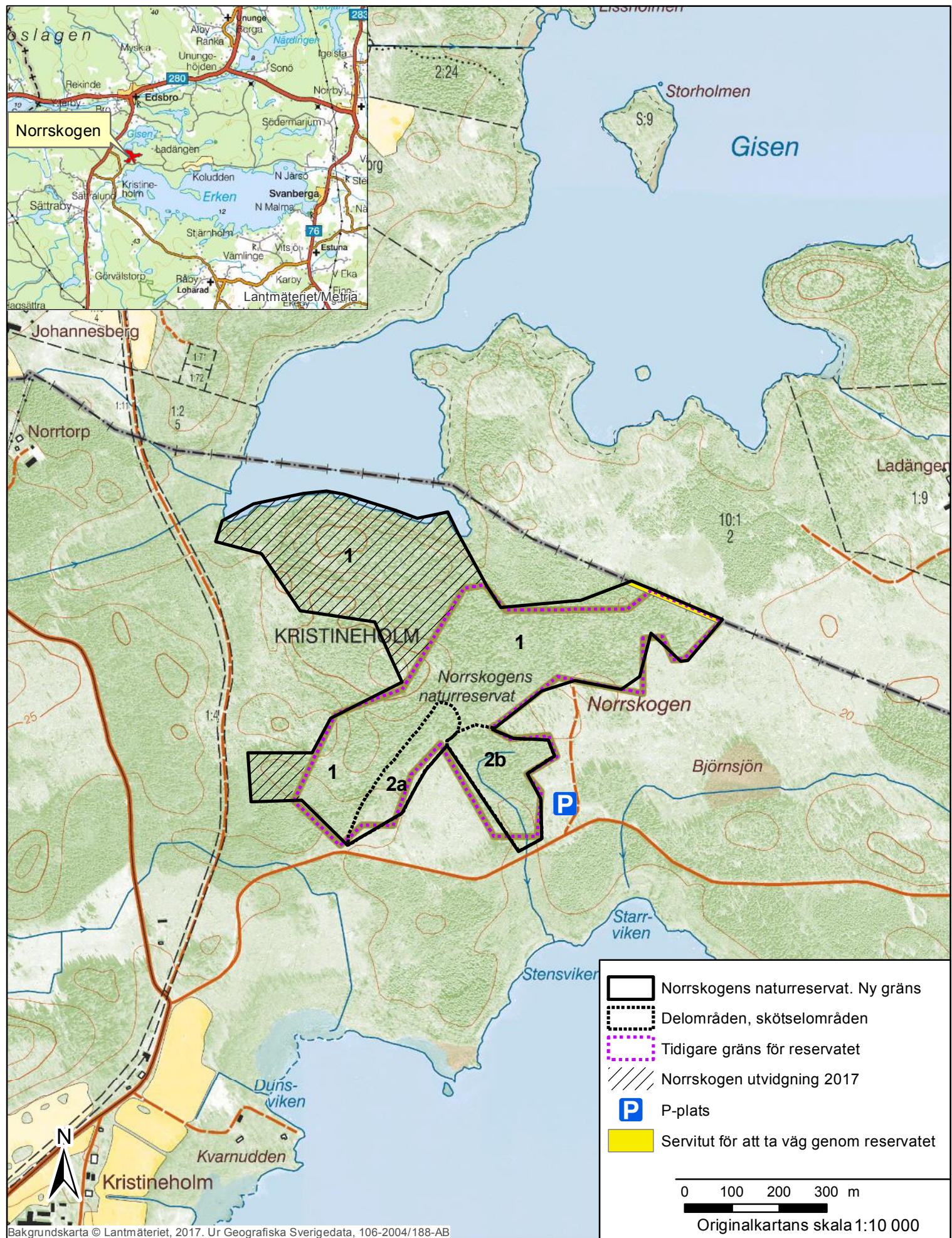
1. Beslutskarta
2. Beslut om bildande av Norrskogens naturreservat, Norrtälje kommun 2009-03-12, Beteckning 18513-2001-30439
3. Hur man överklagar

Sändlista

Sändlistan är borttagen i denna version eftersom den innehåller personuppgifter.

Kungörelse

Beslutet kungörs i ortstidning samt i Stockholms läns författningssamling.

BESLUT OM BILDANDE AV NORRSKOGENS NATURRESERVAT, NORRTÄLJE KOMMUN

(3 bilagor)

Administrativa uppgifter om naturreservatet

Reservatets namn	Norrskogens naturreservat
RegDosID	2014292
Kommun	Norrtälje
Socken	Lohärad
Församling	Lohärad
Naturgeografisk region	Svealands sprickdalsterräng med lerslättsdalar och sjöbäcken
Karta och läge	Fastighetskartan 119 80, Terrängkartan 11 J NV. Reservatet ligger drygt 15 km NV om Norrtälje, ca 200 meter från sjön Erkens nordvästra strand
Fastigheter	Del av Kristineholm 1:3 (fastighetsreglering pågår)
Markägare	Naturvårdsverket
Area	Cirka 20,4 ha
Reservatsförvaltare	Länsstyrelsen

BESLUT

Med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken beslutar Länsstyrelsen att förklara det område som avgränsats på bifogad karta, bilaga 1, som naturreservat.

Reservatets namn ska vara *Norrskogens naturreservat*.

Syftet med reservatet ska vara att bevara ett för naturvården värdefullt skogsområde med dess skyddsvärda växt- och djurliv. Den biologiska mångfalden knuten till kalkpåverkade blandsumpskogar och örtrika granskogar ska bevaras.

Beslut

Datum
2009-03-12

Beteckning
18513-2001-30439
0188-02-070

Syftet uppnås genom att:

- Områdets skogsmarker med dess skyddsvärda växt- och djurliv i huvudsak lämnas till fri utveckling genom att inga skogliga åtgärder utförs, med undantag för eventuella insatser av naturvårdsskäl,
- området inte utsätts för ingrepp som påverkar hydrologin negativt.

Prioriterade bevarandevärden

- Sumpskogsmiljön med en stor andel lövträd, rörligt markvatten och värdefull kryptogamflora och landmolluskfauna
- Den kalkpåverkade och örtrika barrskogen.

Reservatsföreskrifter

För att tillgodose syftet med reservatet beslutar Länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken och 22 § i förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. att nedan angivna föreskrifter ska gälla i reservatet.

A. Föreskrifter med stöd av 7 kap. 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark och vattenområde

Utöver föreskrifter och förbud i lagar och andra författningar är det förbjudet att

1. avverka eller skada träd och buskar eller utföra annan skoglig åtgärd,
2. ta bort eller upparbeta dött träd eller vindfälle,
3. gräva, spränga, schakta, dika, utfylla, tippa eller utföra annan mark-bearbetning,
4. framföra motordrivet fordon annat än terrängskoter eller traktor i samband med uttransport av fällt högvilt,
5. anlägga väg eller parkeringsplats,
6. uppföra byggnad, mast, torn eller annan anläggning eller anordna upplag,
7. dra fram mark- eller luftledning,
8. kalka, använda kemiska bekämpningsmedel eller gödselmedel,
9. införa för området främmande växt- eller djurart,
10. sätta upp skylt, plakat, affisch eller liknande anordning,

Beslut

Datum
2009-03-12

Beteckning
18513-2001-30439
0188-02-070

11. utan Länsstyrelsens tillstånd anlägga stig.

B. Föreskrifter med stöd av 7 kap. 6 § miljöbalken om skyldighet att tåla visst intrång

Markägare, arrendator och annan innehavare av särskild rätt till marken förpliktigas tåla att följande anordningar utförs och åtgärder vidtas för att tillgodose syftet med reservatet

1. utmärkning av reservatets gränser samt uppsättning av reservatsskyltar och övriga upplysningsskyltar,
2. naturvårdande röjning, gallring och luckhuggning enligt bifogad skötselplan. Eventuella intäkter från avverkat virke tillfaller förvaltaren,
3. undersökningar av växt- och djurlivet och övriga naturförhållanden i reservatet.

C. Ordningsföreskrifter med stöd av 7 kap. 30 § miljöbalken

Utöver föreskrifter och förbud i lagar och andra författningar är det för allmänheten förbjudet att

1. gräva, hacka, spränga eller på annat sätt skada berg, jord eller sten,
2. bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar eller gräva upp växter,
3. elda.

Föreskrifterna under A och C ska inte utgöra hinder för reservatsförvaltaren att utföra de åtgärder som behövs för reservatets skötsel enligt bifogad skötselplan.

Föreskrifternas ikraftträdande

Föreskrifterna träder i kraft tre veckor efter den dag då författningen utkom från trycket i länets författningssamling.

Skötsel och förvaltning

Med stöd av 3 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. fastställer Länsstyrelsen bifogad skötselplan (bilaga 2) med mål, riktlinjer och åtgärder för reservatets skötsel och förvaltning.

Beslut

Datum
2009-03-12

Beteckning
18513-2001-30439
0188-02-070

I enlighet med 2 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. är Länsstyrelsen i Stockholms län förvaltare i naturvårdshänseende för naturreservatet.

Upplysningar

Länsstyrelsen erinrar om övriga bestämmelser till skydd för naturmiljön, av vilka kan nämnas följande:

- Bestämmelserna i 16 § lagen (2007:1150) om tillsyn över hundar och katter om att hundar under tiden 1 mars - 20 augusti inte får löpa lösa i marker där det finns vilt. Under den övriga tiden av året skall hundar hållas under sådan tillsyn att de hindras från att driva eller förfölja vilt, när de inte används vid jakt.
- Terrängkörningsförbudet i terrängkörningslagen (1975:1313).
- Fridlysningsbestämmelserna. Alla vilda fåglar och däggdjur samt deras ägg, ungar och bon är fredade enligt jaktlagen. Vissa andra växt- och djurarter är fridlysta enligt 8 kap. miljöbalken och artskyddsförordningen (2007:845).
- Förbudet mot nedskräpning enligt 15 kap. 30 § i miljöbalken.

SKÄLEN FÖR LÄNSSTYRELSENS BESLUT

Beskrivning av området

Norrskogens naturreservat ligger nordväst om sjön Erken i Norrtälje kommun, drygt 15 kilometer nordväst om Norrtälje och cirka 3 kilometer söder om Edsbro. Reservatet omfattar cirka 20,4 hektar.

Reservatet består av blandsumpskog, lövsumpskog och grandominerad barrskog på blockrik, kalkpåverkad mark. I området finns vattendrag/diken, källdrag och översilad mark. Kalkförekomsten i moränen har lett till att området är mycket artrikt och att fältskiktet till stor del består av örter. Ytterligare faktorer som bidrar till områdets artrikedom och höga naturvärden är den goda tillgången på gamla grova barr- och lövträd och död ved i olika stadier av förmultning, förekomsten av rörligt markvatten och den höga och jämna luftfuktigheten.

Gran dominerar fastmarkspartierna. På de fuktiga markerna längs med vattendragen och diken samt i sänkorna växer i huvudsak gran och klibbal, med inslag av bland annat *ask*, *björk* och *tall*. I buskskiktet påträffas *brakved*, *hagg*, *måbär* och *skogstry*. Vanliga arter i fältskiktet är *harsyra*, *revsmörblomma*, *vitsippa*, *ekbräken*, *majbräken*, *nordbräken* och *skogsbräken*. Andra arter som påträffas i

Beslut

Datum
2009-03-12

Beteckning
18513-2001-30439
0188-02-070

förhållandevis riklig mängd är *dvärghäxört*, *frossört*, *gullpudra*, *hässlebrodd*, *myskmadra*, *ormbär*, *rankstarr*, *storrams*, *stinksyska*, *skogssallat*, *springkorn*, *tandrot*, *trolldruva* och *vårärt*.

Moss- och lavfloran i området är artrik med förekomst av flera rödlistade arter, exempelvis *aspfjädermossa* som påträffas på ett antal askar och aspar. I området växer också bland annat signalarterna *gammelgranslav*, *kattfotslav*, *stubbspretmossa*, *trubbfjädermossa* och *grön sköldmossa*, som omfattas av EU:s art- och habitatdirektiv, samt de rödlistade lavarerna *aspgelélav*, *skorpgelélav*, *rödbrun blekspik* och *violettgå tagellav*.

Norrskogen är en värdefull svamplokal. Vid ett och samma tillfälle 1997 påträffades inte mindre än 144 svamparter. Några av de mer krävande arter som förekommer i området är den rödlistade gränstickan (*Phellinus nigrolimitatus*) samt pluggrattskivlingen (*Clitocybe alexandri*). Signalarter som är kända från området är bland annat granticka (*Phellinus chrysoloma*), kragjordstjärna (*Gaeastrum triplex*), svavelrisk (*Lactarius scrobiculatus*) och vedticka (*Antrodia pulvinascens*). I området finns både surmarksarter och kalkgynnade arter.

Den goda och kontinuerliga tillgången på grova träd och död ved och den rika örtfloran i Norrskogen skapar förutsättningar för en stor artrikedom vad gäller insekter. I området har bland annat tre rödlistade mätararter påträffats: gulryggig fältmätare (*Ecliptopera capitata*), nätådrig parkmätare (*Eustroma reticulata*) och springkornfältmätare (*Xanthorhoe birivata*). Samtliga har *springkorn* som värdväxt vilken i sin tur är beroende av de rådande hydrologiska förhållandena.

Inslaget av kalk i moränen har lett till att Norrskogen hyser en rik molluskfauna. Vid ett inventeringstillfälle 1997 påträffades 27 arter, varav flera småformer snäckor vilket tyder på lång skoglig kontinuitet. Av särskilt intresse är den kalkkrävande, rödlistade arten större agatsnäcka (*Cochlicopa nitens*), som förekommer med en livskraftig population i området. Arten är bara känd från omkring tio lokaler i Uppland. Den förekommer främst i rika kärrskogar och kalkkärr och kräver en stabil miljö.

Bland häckande fåglar som noterats i eller i direkt anslutning till Norrskogen kan bland annat nämnas *mindre flugsnappare*, *duvhök*, *gårdsmyg*, *gransångare* och *grönsångare*.

Länsstyrelsens bedömning

Bakgrund

Norrskogens naturvärden har länge varit kända och har uppmärksamats i flera sammanhang. Området har pekats ut i Skogsstyrelsens nyckelbiotopinventering respektive sumpskogsinventering och har tilldelats högsta naturvärdesklass i den riksomfattande våtmarksinventeringen. Norrskogen är också en del i ett riks-

Beslut

Datum
2009-03-12

Beteckning
18513-2001-30439
0188-02-070

intresse för naturvärden som omfattar sjön Erken med omgivande skogar och jordbruksbygder. I området finns flera rödlistade och hänsynskrävande växt- och djurarter. Området är även hydrologiskt intressant genom den källpåverkan som finns på flera platser. De värdefullaste delarna av området omfattas av två naturvårdsavtal, ett som gäller i 10 år från 1998 och ett som gäller i 50 år från 1997. Länsstyrelsen bedömer dock att detta i ett längre perspektiv inte räcker för att bevara och stärka områdets naturvärden. Skogsavverkningar och annan exploatering skulle innebära att områdets naturvärden skulle äventyras. Med anledning av detta har Länsstyrelsen tagit upp frågan om bildande av ett naturreservat. Det kan noteras att det 10-åriga naturvårdsavtalet har löpt ut och att det 50-åriga kommer att förfalla då staten blir lagfaren ägare till reservatsmarken eftersom avtalet inte är inskrivet i fastigheten.

Stockholms läns skogsstrategi

Norrskogen ingår i Erkens värdestrakt enligt *Strategi för formellt skydd av skog i Stockholms län*. Värdestrakten är en utpräglad kalkbarrskogstrakt där mycket av den skyddsvärda skogsmarken består av kalkrika barrblandskogar, barrsumpskogar och lövblandade barrskogar.

Förenlighet med översiktsplanen

Länsstyrelsen bedömer att bildandet av Norrskogens naturreservat är förenligt med kommunens översiktsplan, antagen 2004, i vilken Norrskogen och omgivande markers naturvärden uppmärksammas i flera sammanhang. Bland annat redovisas Erken med omgivande skogar som ett område av regionalt naturvårdsintresse, vilket enligt översiktsplanen bör bevaras, tas hänsyn till och skötas så att naturvärdena bevaras.

Hushållning med mark- och vattenområden

Länsstyrelsen bedömer att ett naturreservat i det aktuella området är väl förenligt med hushållningsbestämmelserna i 3 kap miljöbalken.

Intresseprövning

Länsstyrelsen finner vid en vägning mellan enskilda och allmänna intressen i enlighet med 7 kap. 25 § miljöbalken att det för att skydda och bevara ovanstående naturvärden finns skäl att besluta om att bilda ett naturreservat i området, att förordna om föreskrifter för att skydda området samt att fastställa en skötselplan. För att uppnå det starka skydd som behövs för områdets naturvärden bör föreskrifterna bland annat omfatta förbud mot såväl exploateringsföretag som skogsbruk.

Miljö kvalitetsmål

Länsstyrelsen bedömer att reservatet är förenligt med de nationella miljö kvalitetsmålen. Reservatsbildningen bidrar till att uppfylla miljömålet *Levande skogar* genom att skyddsvärd skogsmark undantas från

BeslutDatum
2009-03-12Beteckning
18513-2001-30439
0188-02-070

skogsproduktionen och får ett långsiktigt skydd enligt miljöbalken. Reservatsbildningen bidrar också till att uppfylla miljömålen *Myllrande våtmarker* och *Ett rikt växt- och djurliv*.

Ärendets beredning

I september 1997 inkom dåvarande Skogsvårdsstyrelsen med en förfrågan till Länsstyrelsen om synpunkter på vissa avverkningar i det aktuella området. Denna förfrågan resulterade i att de värdefullaste delarna av området skyddades genom två naturvårdsavtal på 10 respektive 50 år. I juni 2001 inkom Skogsvårdsstyrelsen med en skrivelse till Länsstyrelsen om att långsiktigt skydda hela det skifte som tidigare enbart skyddats i sina mest värdefulla delar. Länsstyrelsen har sedan 2004 fört diskussioner med markägaren om att skydda det aktuella området med ett beslut om naturreservat. Förhandlingarna resulterade i en markbytesaffär med markägaren 2008.

Länsstyrelsen har i enlighet med 24, 25 och 26 §§ förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. skickat förslaget till naturreservat på remiss till berörda sakägare och myndigheter. Yttranden har inkommit från Norrtälje kommun, SGU och Skogsstyrelsen vilka tillstyrker förslaget till naturreservat.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, Miljödepartementet, se bilaga 3.

Beslut i detta ärende har fattats av länsöverdirektör Stig Orustfjord. Vid ärendets slutliga handläggning har deltagit naturvårdschef Anders Nylén, länsantikvarie Mats Jonsäter, lantbruksdirektör Ulrika Geber, planchef Inger Holmqvist, länsassessor Kristina Heide samt miljöhandläggare Björn-Axel Beier, den sistnämnde föredragande.

Stig Orustfjord

Björn-Axel Beier

Bilagor

1. Beslutslista
2. Skötselplan
3. Hur man överklagar

Sändlista

Beslut

Datum
2009-03-12

Beteckning
18513-2001-30439
0188-02-070

Reservatsbeslut + skötselplan

Christineholms Egendom AB, C/O Hargs Bruk AB, 742 95 HARGSHAMN
Norrtälje kommun, Box 800, 761 28 NORRTÄLJE
Riksantikvarieämbetet, Box 5405, 114 84 Stockholm
Skogsstyrelsen Östra Mälardalen, Galgbacksvägen 5, 186 30 VALLENTUNA
Sveriges geologiska undersökning, Box 670, 751 28 UPPSALA
Naturvårdsverket, 106 48 STOCKHOLM

Lantmäterimyndigheten i Stockholms län, Box 47700, 117 94 STOCKHOLM
(Efter laga kraft)

Endast beslut

Försvarsmakten, Högkvarteret, 107 85 STOCKHOLM (Efter laga kraft)
Livgardet, 196 85 Kungsängen
Roslagens polismästardistrikt, Biblioteksgången 11, 183 70 TÄBY (Efter laga kraft)

Kungörelse

Beslutet kungörs i ortstidning och Stockholms läns författningssamling.

Bakgrundskarta © Lantmäteriet, 2008. Ur Geografiska Sverigedata, 106-2004/188-AB

Reservatsgräns

Delområde

Ungefärlig placering av parkering & informationstavla

0 200 400 800 m

Originalalets skala: 1:10 000

Skötselplan för
Norrskogens naturreservat

Datum
2009-03-12

Beteckning
18513-2001-30439
0188-02-070

BILAGA 2

Skötselplan för Norrskogens naturreservat i Norrtälje kommun

Inledning

Detta förslag till skötselplan har utarbetats av Länsstyrelsen i Stockholms län inför bildandet av Norrskogens naturreservat. Skötselplanen, som är en bilaga till reservatsbeslutet, fastställdes samtidigt som reservatet bildades.

Naturreservatets syfte, reservatsföreskrifter samt grunden för reservatet återfinns i reservatsbeslutet.

1. BESKRIVNING AV NATURRESERVATET

1.1 Översikt

Naturreservatet består av blandsumpskog, lövsumpskog och grandominerad barrskog på blockrika, kalkpåverkade marker med diken/vattendrag, källdrag och översilad mark. Reservatet omfattar cirka 20,4 hektar varav 19,9 är produktiv skogsmark.

1.2 Läge

Norrskogen ligger drygt 15 kilometer nordväst om Norrtälje stad och cirka 3 kilometer söder om Edsbro i Norrtälje kommun, 200 meter från sjön Erkens nordvästra strand. Avståndet till centrala Stockholm är cirka 65 kilometer.

1.3 Naturtyper

Naturreservatets areal har indelats i följande naturtyper (hektar) enligt KNAS (Kontinuerlig naturtypskartering av skyddad natur), som utförs genom satellitbildstolkning):

Datum
2009-03-12

Beteckning
18513-2001-30439
0188-02-070

Naturtyp	Areal (hektar)
Tallskog	1
Granskog	7
Barrblandskog	4,8
Lövblandad barrskog	4,2
Triviallövskog	0,9
Hygge	2
Impediment	0,5
Totalt	20,4

1.4 Områdets avgränsning

Den föreslagna avgränsningen baserar sig på beståndsgränser vilka noterats vid Länsstyrelsens fältbesök och Skogsstyrelsens nyckelbiotopsinventering. Det avgränsade området består av skogsmark.

1.5 Geologi och topografi

Berggrunden i området utgörs i huvudsak av sura urbergsgraniter. Moränen som överlagrar berggrunden är rik på kalk, vilket beror på att inlandsisen förde kalkrikt material från en kalkstensförekomst i Bottenhavet och in över Uppland. Moränen i området är sandig och blockrik, bitvis storblockig. Berggrunden går i dagen på ett fåtal ställen. Torvbildning förekommer, men i liten utsträckning.

Området är relativt flackt och ligger på mellan cirka 15 och 20 meter över havet. Blockigheten ger dock området ett småkuperat intryck. Några sluttningar finns i reservatets ytterkanter, den brantaste i nordväst där reservatet gränsar mot en berghöjd och når cirka 25 meter över havet.

1.6 Tidigare markanvändning

Norrskogens naturreservat är i sin helhet beläget på Kristineholms ägor. Där Kristineholms herrgård ligger idag uppfördes under första hälften av 1600-talet en säteribyggnad. Nuvarande mangårdsbyggnad och flyglar uppfördes troligen på 1700-talet. År 1756 blev Hargs Bruk med tillhörande egendomar, bland annat Kristineholm, fideikommiss, vilket det förblev fram till 1969. Det tillgängliga historiska kartmaterialet är begränsat, exempelvis finns inga skifteskartor från området eftersom det brukades som fideikommiss. År 1742 upprättades en geometrisk karta (01-LOH-5) där det område som idag utgörs av reservatet redovisades som "Denna delen af uthmarcken kallas Norrskogen". Sockenkartan från 1839 (A57-1:1) redovisar också hela området som utmark vilket även är fallet med häradsekonomiska kartan från cirka 1900. Häradskartan redovisar utmarken som blandskog bestående av både löv- och barrträd. Av häradskartan framgår även att en ångsåg var etablerad vid sjön Erkens västra strand och att ett stickspår från järnvägen mellan Rimbo och Häverödal nådde fram till sågen.

Datum
2009-03-12

Beteckning
18513-2001-30439
0188-02-070

Den ekonomiska kartan från 1950-talet, baserad på flygbilder, redovisar hela området som skogsmark. Två diken, ett i nordöstlig-sydvästlig och ett i nordsydlig riktning finns med på kartan. Den södra delen av området ser ut att i huvudsak bestå av yngre skog och en del öppna ytor. Endast den nordöstra delen av området ser ut att hysa äldre sammanhängande skogsbestånd.

Det historiska kartmaterialet ger sammanfattningsvis en bild av att området brukats som utmark åtminstone sedan 1700-talet. Inslaget av lövträd som redovisas på häradskartan, förekomst av kolbottnar samt kvarstående spärrgreniga ekar i den södra delen av området visar att skogen utsatts för relativt stor påverkan de senaste seklerna. I delar av området finns idag tydliga tecken på en tidigare mer öppen lövträdsdominerad fas. Under den första hälften av 1900-talet genomfördes förmodligen en del omfattande dikningar i området. Spåren av dessa arbeten är tydliga ännu idag. Bland annat så återfinns det högar med sprängsten längs vissa dikessträckor. Närheten till järnvägen, som blev färdig 1898, samt etableringen av ångsågen vid sjön Erkens västra strand innebar förmodligen att stora mängder virke togs ut på Kristineholms ägor under en lägre period. Mot bakgrund av vad som är känt om den historiska markanvändningen framstår det som rimligt att anta att skogen i reservatet genomgått förhållandevis stora förändringar sedan tillkomsten av fideikommisset i mitten av 1700-talet.

1.7 Naturförhållanden

Översikt

Norrskogen karaktäriseras av granskog, lövsumpskog och blandsumpskog med *gran* och inslag av *ask*. Längs diken förekommer lövsumpskog med bland annat gammal *klibbal* och *ask*. Den kalkrika moränen har lett till en stor artrikedom och till ett örtrikt fältskikt. Tillgången på gamla grova barr- och lövträd och död ved i olika stadier av förmultning är god. Rörligt markvatten i form av källdrag och översilad mark bidrar till en hög och jämn luftfuktighet i området. De höga naturvärdena i Norrskogen har varit kända under en längre tid och området har inventerats avseende kärlväxter, mossor, lavar, svampar och landmollusker.

Norrskogen har pekats ut i Skogsstyrelsens nyckelbiotopsinventering och i sumpskogsinventeringen. Nyckelbiotopen omfattar i princip den del som också utgör reservatets kärnområde, det vill säga en blandsumpskog med de naturvärden som nämns ovan. Nyckelbiotopen består generellt av en större andel lövträd och mer död ved än resten av reservatet. Norrskogen har även pekats ut i den riksomfattande våtmarksinventeringen och har då tilldelats klass 1, det vill säga högsta naturvärdesklass. Området är också en del i ett riksintresse för naturvärden som omfattar sjön Erken med omgivande skogar och jordbruksbygder.

Norrskogen gränsar i väster mot yngre produktionsskog. I söder, öster och till viss del i norr gränsar reservatet mot nyligen avvercade ytor vilket har resulterat i att

Datum
2009-03-12

Beteckning
18513-2001-30439
0188-02-070

en mängd vindfällan uppkommit i reservatets ytterkanter, särskilt längs med det sydöstra diket/vattendraget. Detta bidrar till att öka mängden död ved, men den ökade genomblåsningen och det ökade ljusinsläppet skapar även ett torrare lokalklimat som är till nackdel för flera av reservatets rödlistade arter.

Flora

På de fuktiga markerna längs med diken och i sänkor växer i huvudsak *gran* och *klibbal* och på omgivande fastmarkspartier dominerar *gran*. I området finns också inslag av bland annat *ask*, *glasbjörk*, *säl* och *tall*. Många träd har uppnått hög ålder. I buskskiktet påträffas *brakved*, *hagg*, *måbär* och *skogstry*. Vanliga arter i fältskiktet är *harsyra*, *ekbräken*, *majbräken*, *nordbräken*, *revsmörblomma*, *skogsbräken* och *vitsippa*. Andra arter som förekommer förhållandevis rikligt är *dvärghäxört*, *frossört*, *gullpudra*, *hässlebrodd*, *myskmadra*, *ormbär*, *rankstarr*, *storrams*, *stinksyska*, *skogssallat*, *springkorn*, *tandrot*, *trolldruva* och *vårärt*.

Den örtrika granskogen är en artrik och ur naturvårdssynpunkt värdefull svamplokal. Under en inventeringsdag 1997 noterades inte mindre än 144 svamparter i området. Några av rödlistade arterna som noterades vid inventeringstillfället var pluggtrattskevling (*Clitocybe alexandri*) och gränsticka (*Phellinus nigrolimitatus*) samt signalarterna kragjordstjärna (*Geastrum triplex*), granticka (*Phellinus chrysoloma*), vedticka (*Antrodia pulvinascens*) och svavelrisk (*Lactarius scrobiculatus*). Marksvamparna i området utgörs av både surmarksarter och kalkgynnade arter.

Moss- och lavfloran i området är rik med förekomst av rödlistade arter som exempelvis skorpgelélav (*Collema occultatum*) och violettgrå tagellav (*Bryoria nadvornikiana*) samt aspfjädermossa (*Neckera pennata*). I området växer också en rad signalarter som aspgelélav (*Collema subnigrescens*), rödbrun blekspik (*Sclerophora coniophaea*), kattfotslav (*Arthonia leucopellaea*), stubbspretmossa (*Herzogiella seligeri*), trubbfjädermossa (*Homalia trichomanoides*) och grön sköldmossa (*Buxbaumia viridis*).

Fauna

Den goda och kontinuerliga tillgången på grova träd och död ved och den rika örtfloran i Norrskogen skapar förutsättningar för en stor artrikedom av ryggradslösa djur. I området har bland annat tre rödlistade arter mätare påträffats: gulryggig fältmätare (*Ecliptopera capitata*), nätådrig parkmätare (*Eustroma reticulata*) och springkornfältmätare (*Xanthorhoe biriviata*). Samtliga har springkorn som värdväxt. Denna art är i sin tur beroende av att de hydrologiska förhållandena och skuggigheten i skogen bibehålls.

Inslaget av kalk i moränen har givit upphov till att Norrskogens rika landmolluskfauna. Vid ett inventeringstillfälle 1997 påträffades 27 arter varav flera småformer snäckor, vilket indikerar skoglig kontinuitet. Av särskilt intresse är den kalkkrävande, rödlistade arten större agatsnäcka (*Cochlicopa nitens*), som bara

Datum
2009-03-12

Beteckning
18513-2001-30439
0188-02-070

påträffats på omkring tio lokaler i Uppland. Populationen i Norrskogen är individrik och livskraftig, och området har därför ett mycket högt skyddsvärde. Arten förekommer främst i rika kärrskogar och kalkkärr och kräver en stabil livsmiljö med tillgång till kalk, fuktighet och skydd.

Häckfågelfaunan kring Erken är förhållandevis art- och individrik. Bland häckande fåglar som noterats i eller i direkt anslutning till Norrskogen kan bland annat nämnas *mindre flugsnappare*, *duvhök*, *gärdsmyg*, *gransångare* och *grön-sångare*. *Järpe* har setts vid några tillfällen.

I tabell A listas de rödlistade arter och signalarter som har påträffats i reservatet (hotkategori för rödlistade arter anges inom parentes).

1.8 Pedagogiska värden

Området är värdefullt som exkursionslokal för universitetsutbildningar i bland annat botanik sedan många år.

2. PLAN FÖR OMRÅDETS SKÖTSEL

2.1 Övergripande mål för reservatets skötsel

Det övergripande målet med skötseln är främst att säkerställa och förstärka reservatets naturvärden. Bibehållandet av områdets flora- och faunavärden ska prioriteras framför andra intressen. Särskild uppmärksamhet ska ägnas förekomsten av rödlistade arter som exempelvis *blackticka*, *brandticka*, *större agatsnäcka* och *vedsäckmossa* samt signalarten *springkorn*.

Sammanfattning av skötselbehov

Behovet av skötselåtgärder i reservatet bedöms vara litet på kort sikt och förmodligen relativt begränsat på lång sikt. Inriktningen är att bevara och utveckla området på ett sådant sätt att i första hand rödlistade arter kan kvarleva i området. Det innebär att området i huvudsak bör lämnas för fri utveckling på kort sikt (10-20 år). Med fri utveckling avses här att den naturliga dynamik bestående av till exempel stormfällningar, svampangrepp och lokala översvämningar som tidigare präglat de skogsekosystem som förekommer i regionen ska ges möjlighet att verka fritt. Insatser för att gynna i området förekommande rödlistade arter kommer dock med tiden att bli aktuella. I de fall skötselåtgärder görs ska de utföras med stor försiktighet och i etapper. Reservatet är indelat i två skötselområden, vilka utgår från den skötsel som ska genomföras.

Datum
2009-03-12

Beteckning
18513-2001-30439
0188-02-070

2.2 Skötselområde 1. Granskog med lövträdsinslag och sumpskog

Beskrivning

Skötselområdet består av granskog med inslag av lövträd som *asp*, *ask* och *glasbjörk*. Genom området löper ett stråk med sumpskog. Skogen uppvisar tecken på skoglig kontinuitet, men spår efter avverkningar och inte minst dikning förekommer. Skogen är till en del flerskiktad med ett olikåldrigt bestånd, många träd är gamla och inslaget av död ved i form av torrakor och lågor i olika stadier av förmultning är karaktäristisk. Bestånden med *springkorn* är karaktäristiska i fältskiktet i delar av området. Förekomsten av rödlistade arter och signalarter är påtaglig. Inslaget av kalk i moränen, källpåverkan och en hög och jämn luftfuktighet förstärker områdets naturvärden. En del av skötselområdet är nyckelbiotop.

Bevarandemål

Att bibehålla skogens naturskogsprägel. Skogsbeståndet ska vara flerskiktat med träd i olika åldrar. Det ska finnas en kontinuerlig tillgång på död ved i olika stadier av förmultning. Rödlistade arter som är kända från området ska ges goda förutsättningar att leva kvar i området.

Gynnsamt tillstånd

Gynnsamt tillstånd råder när:

- Arealen gammal granskog (över 80 år) med lövträdsinslag och sumpskog motsvarar hela skötselområdet,
- andelen död ved med en diameter på minst 15 centimeter är riklig,
- när *springkorn* är vanligt förekommande,
- de rödlistade arter som är kända från området finns kvar med en stabil eller ökande förekomst.

Skötselåtgärder

- Försiktig luckhuggning kan utföras som enstaka punktinsatser för att få en kontinuitet av pionjårlövträd. Luckhuggningen ska föregås av noggrann fältinventering och stämpling av träd för att undvika avverkning av träd med skyddsvärda arter.

2.3 Skötselområde 2. Lövträdsdominerad sumpskog

Beskrivning

Sumpskog dominerad av *ask*, *glasbjörk* och *klibbal* med ett karaktäristiskt inslag av gran. Förekomsten av gamla träd och död ved i olika stadier av förmultning är god. I fältskiktet växer bland annat *springkorn*, värdväxt för några i området förekommande rödlistade fjärilsarter (*gulryggig fältmätare*, *nätådrig parkmätare*, och *springkornfältmätare*), samt vissa mindre vanliga sumpskogsarter som *dvärghäxört* och *storgroe*. Den mycket sällsynta *större agatsnäcka* förekommer i området. Inslaget av kalk i moränen, källpåverkan och en hög och jämn luftfuktighet

Datum
2009-03-12

Beteckning
18513-2001-30439
0188-02-070

förstärker områdets naturvärden. Skötselområde 2 är indelat i två delområden, a och b. Delområde a präglas av att vissa avverkningar gjorts och denna del är därför öppnare än resten av reservatet. En stor del av skötselområdet har avgränsats som nyckelbiotop. Både delområde a och b har blivit dikade. Idag liknar diken till en del grunda och långsamt rinnande bäckar. Diken är troligen inte vattenförande året runt.

Bevarandemål

Att bibehålla en sumpskog med ett stort lövträdsinslag i delområde a samt bibehålla en sumpskog med förekomst av *större agatsnäcka* och kontinuitet av gamla träd i delområde b. Skogsbestånden ska vara flerskiktade med träd i alla åldrar. Det ska finnas en kontinuerlig tillgång på död ved i olika stadier av förmultning. Områdets hydrologi ska så långt möjligt präglas av en naturlig dynamik. Förekommande rödlistade arter ska ges goda förutsättningar att leva kvar i området.

Gynnsamt tillstånd

Gynnsamt tillstånd råder när:

- Arealen sumpskog med tillhörande vattendrag motsvarar hela skötselområdet,
- andelen död ved med en diameter på minst 15 centimeter är riklig,
- de rödlistade arter som är kända från området finns kvar med en stabil eller ökande förekomst,
- när *springkorn* är vanligt förekommande,
- i delområde b inslaget av *gran* i trädsiktet är högst 10 % av grundytan.

Skötselåtgärder

- I det västra skötselområdet (delområde a) som delvis är mer öppet än resten av reservatet röjs en del av den underväxande granen bort för att gynna återväxten av lövträd. I övrigt får området utvecklas fritt. Røjningen ska ske manuellt för att undvika skador på markskiktet och inga lövträd tas bort. En stegvis övergång från halvöppen till sluten skog ska eftersträvas,
- i det östra skötselområdet (delområde b) tillämpas i huvudsak fri utveckling under de kommande decennierna. Därefter behöver sannolikt viss gallring göras av gran för att åstadkomma föryngring av främst lövträd i den idag täta skogen. Eventuella åtgärder ska ske med stor försiktighet för att undvika skador på markskiktet. En stegvis övergång mellan halvöppen och sluten skog ska eftersträvas. Det är viktigt att den redan smala skyddszonen mot hygget inte minskar ytterligare.

Eftersom större agatsnäcka är beroende av en kontinuitet i markförnan är det mycket viktigt att alla åtgärder sker manuellt och med stor försiktighet. Vid alla åtgärder ska lövträd gynnas. Åtgärderna ska föregås av noggrann fältinventering och stämpling av träd.

Datum
2009-03-12

Beteckning
18513-2001-30439
0188-02-070

2.4 Åtgärder för friluftslivet

Mål

Reservatet ska vara tillgängligt för allmänheten enligt allemansrättens principer med de begränsningar som följer av reservatsföreskrifterna. Minst en informationsskylt i gott skick ska finnas vid reservatsgränsen. Utöver detta bör inga ytterligare anläggningar uppföras, för att bevara området så opåverkat som möjligt. Om förslitningsskador uppkommer till följd av besök i området ska dessa förebyggas på lämpligt sätt.

Tillgänglighet

Naturreservatet nås enklast med bil från väg 280 mellan Rimbo och Edsbro. Buss 639 mellan Rimbo station och Östhammar stannar vid hållplats Lohärads vägskaï västra, cirka 2,5 kilometers promenad från reservatet. Några mindre stigar leder genom reservatet. Markerade och underhållna stigar finns inte och är inte planerade.

Parkering

Öster om reservatet finns en skogsbilväg som sträcker sig i nord-sydlig riktning. Vid infarten till denna väg kan en parkeringsplats ställas i ordning.

Information

Information om naturreservatet och dess bestämmelser ska finnas på informationsskyltar som framställs enligt Naturvårdsverkets riktlinjer. En skylt placeras förslagsvis vid parkeringplatsen, alternativt vid den södra reservatsgränsen. Fler skyltar kan eventuellt sättas upp på lämpliga platser där besökare kan förväntas passera. Förslag till plats för informationsskylt redovisas på bilaga 1. En hänvisningsskylt bör sättas upp vid infarten mot parkeringsplatsen.

Reservatets gräns

Inmätning och fast markering av reservatsgränsens brytpunkter sker genom Lantmäteriet. Reservatets gränser ska märkas ut av förvaltaren enligt Naturvårdsverkets riktlinjer.

2.5 Jakt

Jakten är förbehållen jakträttsinnehavarna. Jakten får ske enligt gällande jaktlagstiftning. Vid uttransport av fällt högvilt får endast traktor eller terrängskoter användas. Uttransporten görs så att minsta möjliga skada uppstår på mark och vegetation. Siktröjning och upphuggning av nya sikt- eller skjutgator är inte tillåtet enligt reservatsföreskrifterna. Uppförande av permanenta skjuttorn är heller inte tillåtet enligt föreskrifterna.

Datum
2009-03-12

Beteckning
18513-2001-30439
0188-02-070

2.6 Naturvårdsförvaltning och tillsyn

Förvaltare

Länsstyrelsen är reservatsförvaltare. Det innebär ett övergripande ansvar för att syftet med reservatet uppnås och omfattar ansvar för bland annat naturvårdsåtgärder, framtagande och underhåll av informationstavlor och annan skyltning samt kontakt med markägare och andra berörda.

Övervakning och tillsyn

Länsstyrelsen är tillsynsmyndighet enligt miljöbalken. Området kan övervakas av Länsstyrelsen eller en särskilt anlitad naturbevakare. Anteckningar om tillsyn och övrig naturvårdsförvaltning ska kontinuerligt föras av Länsstyrelsen eller uppdragstagaren.

Reservatsförvaltningens ekonomi

I förvaltningskostnaderna för reservatet ingår naturvårdsskötsel, gränsmarkering, informationsskytning, dokumentation och övervakning. Utredning av kostnader för naturvårdsförvaltningen görs vid planering av åtgärderna. Länsstyrelsen finansierar reservatsförvaltningen genom statens anslag för skötsel av naturvårdsobjekt.

2.7 Dokumentation och uppföljning

Området är förhållandevis väl inventerat vad gäller flera organismgrupper. Uppföljande inventeringar av exempelvis landmollusker, mossor, lavar eller svampar skulle dock vara värdefulla för att ytterligare dokumentera områdets naturvärden och för att fånga upp eventuella förändringar i artförekomster. Återkommande inventeringar kan också ge indikationer på effekten av eventuella naturvårdsåtgärder.

Utförda åtgärder ska dokumenteras. Tidpunkt för åtgärderna, deras effekt med mera ska anges. Dokumentationen förvaras av förvaltaren och kan bland annat ligga till grund för revidering av skötselplanen.

Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder

Skötselåtgärd	Tidpunkt	Plats	Prioritet
Gränsmarkering	2009		1
Informationsskylt (och ev hänvisningsskylt till P-plats)	2009	Se bilaga 1 till skötselplanen	1
Luckhuggning	Vid behov	Skötselområde 1	2
Röjning	Vid behov	Skötselområde 2a	2
Gallring	Vid behov	Skötselområde 2b	2
Återinventering av mossor, lavar, mollusker och andra evertebrater	2009-		2

Datum
2009-03-12

Beteckning
18513-2001-30439
0188-02-070

2.8 Källförteckning

Andersson, M., 2000. *Norrskogen –artlista (1997-99)*. Bilaga till brev sänt till Skogsvårdsstyrelsen i Mälardalen och Skogsvårdsstyrelsen i Norrtälje. Stencil.

Geometrisk karta upprättad år 1742 (01-LOH-5).

Konceptkartan till det äldre ekonomiska kartverket: Norrtelge 6, Kristineholm.

Lantmäteriets databas: Ekonomisk karta från 1839, Lohärads socken. (A57-1:1).

Länsstyrelsen i Stockholms län, 1996. *Naturkatalog för Stockholms län* (remissupplaga).

Länsstyrelsen i Stockholms län, 1997. *Våtmarksinventering i Stockholms län*. Miljövårdsenheten.

Länsstyrelsen i Stockholms län, 2001. *Områden av riksintresse, naturvård, friluftsliv*. Rapport 2001:15. Miljö- och planeringsvadelningen.

Lönnell, N., 1997. *Mossor i två sumpskogar i Erkens NV hörn, Lohärad socken. Lördagen den 6 september 1997*. Stencil.

Morger, K., 1990. *Kulturminnesvårdsprogram för Norrtälje kommun, del 2*. Norrtälje kommun, kulturnämndens skriftserie nr 12.

Möllersten, B., 2000. *Skogar med höga naturvärden i Stockholms län*. Naturskyddsföreningen i Stockholms län.

Naturvårdsverket, 1987. *BIN Biologiska inventeringsnormer Vegetation*, skattning av frekvens i femgradig skala, V02102. Rapport 3278.

Norrtälje kommun, 1991. *Erkenområdet. Naturinventering och förslag till skyddsåtgärder*.

Norrtälje kommun, 2004. *Översiktsplan för Norrtälje kommun. Antagen av kommunfullmäktige 2004-04-26*.

Norrtälje kommun, 2005. *Landlevande mollusker i kalkrika biotoper*.

von Proschwitz, T., 1997. *Landmolluskfaunan på lokalerna Erkens station och Norrskogen, Lohärad s:n, Stockholms län*. Stencil.

von Proschwitz, T., 2006: *Större agatsnäcka – Cochlicopa nitens (M. Von Gallenstein) – i Stockholms län: Återinventering av äldre lokaler, och skötsel-*

Datum
2009-03-12

Beteckning
18513-2001-30439
0188-02-070

rekommendationer för aktuella lokaler 2005. Meddelanden från Göteborgs Naturhistoriska Museum: Nr 21.

Persson, C., 1997. *Beskrivning till jordartskartan Norrtälje NV*. SGU, Uppsala.

Persson, C., 1998. *Jordartskartan 11J Norrtälje NV. Serie Ae 122*. SGU, Uppsala.

Skogsstyrelsen, 2000. *Signalarter. Indikatorer på skyddsvärd skog. Flora över kryptogamer*. Skogsstyrelsens Förlag.

Skogsstyrelsen, 2005. *Upplands kalkbarrskogar. Unika och skyddsvärda*. Skogsstyrelsens förlag.

Skogsvårdsorganisationens nyckelbiotopsinventering, för området, utdrag från "Skogens Pärlor" på ekonomiskt kartblad 11J 8a, nyckelbiotop nr 17. Skogsstyrelsen.

Skogsvårdsstyrelsen, 1997. Naturvårdsavtal, beslut 1997-12-23, SVS dnr 609/97.

Skogsvårdsstyrelsen, 1998. Naturvårdsavtal, beslut 1998-02-10, SVS dnr 54/98.

Stockholms Svampvänner, 1998. *Svampar i Roslagen. Resultat och kommentarer från en svampvecka*. Sammanställd av Åke Strid.

Muntliga källor

Ted von Proschwitz, Göteborgs Naturhistoriska Museum.

Datum
2009-03-12

Beteckning
18513-2001-30439
0188-02-070

TABELL A.

Mossor	Lavar	Svampar	Kärlväxter	Snäckor	Insekter	Fåglar
Aspfjädermossa (NT)	Brunlundlav (EN)	Blackticka (VU)	Blåsippa	Större agat-snäcka (EN)	Gulryggig fältmätare (NT)	Duvhök
Fällmossa	Bårdlav	Brandticka (VU)	Dvärghäxört		Nätådrig parkmätare (NT)	Mindre flugsnappare (VU)
Grön sköldmossa (NT)	Gammelgranslav	Gränsticka (NT)	Gullpudra		Skägglavmätare (NT)	Mindre hackspett (VU)
Krusig ulota	Glansfläck	Kragjordstjärna	Knärot		Springkornfältmätare (NT)	Skogsduva (VU)
Liten hornflikmossa (NT)	Gulnål	Stor aspticka (NT)	Myskmadra		Trylobmätare (NT)	Tretåig hackspett (VU)
Långfliksmossa	Havstulpanlav	Ullticka	Nästrot			
Mörk husmossa	Kattfotslav	Vedticka	Ormbär			
Platt fjädermossa	Korallblylav	Violgubbe (VU)	Rankstarr			
Platt spretmossa	Lunglav	Vit vedfinngersvamp (NT)	Repestarr			
Stubbspretmossa	Rödbrun blekspik		Skogsknipp-rot			
Trubbfjädermossa	Skorpgelélav (NT)		Springkorn			
Vedsäckmossa (VU)	Skriftlav		Storgröe (NT)			
Vågig sidenmossa	Stor knopplav (NT)		Strutbräken			
	Violettagrå tagellav (NT)		Sårläka			
			Tandrot			
			Trolldruva			
			Underviol			
			Vildbalsamin			
			Vårärt			
			Vätteros			

Rödlistans kategorier: CR = akut hotad (Critically Endangered), EN = starkt hotad (Endangered), VU = sårbar (Vulnerable), NT = Missgynnad (Near Threatened).

Hur man överklagar hos regeringen, Miljö- och energidepartementet

Var ska beslutet överklagas

Länsstyrelsens beslut kan skriftligen överklagas till **regeringen, Miljö- och energidepartementet**.

Hur man utformar sitt överklagande m.m.

I skrivelsen ska du

- tala om vilket beslut du överklagar, t.ex. genom att ange ärendets nummer (diarienumret)
- redogöra för hur du anser att beslutet ska ändras.

Du bör också redogöra för varför du anser att Länsstyrelsens beslut är felaktigt.

Du kan givetvis anlita ombud att sköta överklagandet åt dig.

Behöver du veta mer om hur du ska gå till väga, så ring eller skriv till Länsstyrelsen.

Övriga handlingar

Om du har handlingar eller annat som du anser stöder din ståndpunkt, så bör du skicka med det.

Var inlämnas överklagandet

Din skrivelse ska inlämnas/skickas **till Länsstyrelsen** och inte till regeringen, Miljö- och energidepartementet.

Tid för överklagande

Länsstyrelsen måste ha fått din skrivelse **inom tre veckor** från den dag **beslutet kungjorts i ortstidning***, annars kan ditt överklagande inte tas upp.

Underteckna överklagandet

Din skrivelse ska undertecknas och namnteckningen förtydligas. Uppge också postadress och telefonnummer.

* Införd i	Norrtelje Tidning	2017-12-27
	Svenska Dagbladet	2017-12-27
	Dagens Nyheter	2017-12-27

Regeringen har antagit 16 miljökvalitetsmål som definierar det miljötillstånd som Sveriges miljöarbete ska sikta mot. Målen ska nås inom en generation, det vill säga till år 2020 och år 2050 då det gäller klimatmålet.

Detta naturreservat bidrar till att uppfylla tre miljökvalitetsmål

Begränsad
klimatpåverkan

Frisk luft

Bara naturlig försurning

Giftfri miljö

Skyddande ozonskikt

Säker strålmiljö

Ingen övergödning

Levande sjöar och
vattendrag

Grundvatten av god kvalitet

Hav i balans samt levande
kust och skärgård

Myllrande våtmarker

Levande skogar

Ett rikt odlingslandskap

Storslagen fjällmiljö

God bebyggd miljö

Ett rikt växt- och djurliv

Kontakt

Mer information kan du få av
Länsstyrelsens enhet för naturvård.
Tfn: 010-223 10 00.
Beslutet finns också att läsa på vår
webbplats, www.lansstyrelsen.se/stockholm.

Adress

Länsstyrelsen i Stockholms län
Box 22067
104 22 Stockholm
Besöksadress: Regeringsgatan 66